

Heaks kiidetud 29.08.2025. a pedagoogilise nõukogu istungi otsusega nr 3

Heaks kiidetud 09.09.2025. a hoolekogu istungi otsusega nr 1

Kinnitatud 10.09.2025. a direktori käskkirjaga nr 28.1-2/507

NARVA LASTEAIA PÕNGERJAS

ÕPPEKAVA

Narva 2025

SISUKORD

1. PEATÜKK ÜLDSÄTTED	4
§ 1. Sissejuhatus. Narva Lasteaia Põngerjas õppekava	4
§ 2. Lasteasutuse liik ja eripära	4
2. PEATÜKK ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED	8
§ 3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	8
§ 4 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	8
3. PEATÜKK	10
§ 5 Õppeaasta	10
§ 6 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	10
§ 7 Töö erivajadustega lastega	12
§ 8 Koostöö lastevanematega: põhimõtted ja korraldus	13
4. PEATÜKK LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI	15
§ 9 Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste valdkonda:	15
4.1. MÄNGUOSKUSED	15
4.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	17
4.3. SOTSIAALSED OSKUSED	19
4.4. ENESEKOHASED OSKUSED	22
5. PEATÜKK VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI	24
§ 10 Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimivad tegevused	24
§ 11 Valdkond <i>MINA JA KESKOND</i>	24
§ 12 Valdkond <i>KEEL JA KÕNE</i>	31
§ 13 Valdkond <i>MATEMAATIKA</i>	35
§ 14 Valdkond <i>KUNST</i>	40
§ 15 Valdkond <i>MUUSIKA</i>	45
§ 16 Valdkond <i>LIIKUMINE</i>	48
§ 17 Valdkond <i>ROBOOTIKA</i>	52
6. PEATÜKK: LAPSE ARENGU HINDAMINE	55
§ 18. Lapse arengu hindamise eesmärgid ja põhimõtted	55
§ 19. Lapse arengu hindamise korraldus	55
7. PEATÜKK ÕPPEKAVA UUENDAMINE JA TÄIENDAMINE	58
§ 20 Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	58
<i>Lisa 1 - Rühma päevakava</i>	ELIIS

<i>Lisa 2</i> - Rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse kuuplaan	ELIIS
<i>Lisa 3</i> - Õppe- ja kasvatustegevuse aastaplaan ja analüüs õppeaasta eest	ELIIS
<i>Lisa 4</i> - Lapse kohanemisleht	ELIIS
<i>Lisa 5</i> - Lapse individuaalse arengu jälgimise kaart	ELIIS
<i>Lisa 6</i> - Lapse koolivalmiduse kaart	ELIIS
<i>Lisa 7</i> - Kõnearengukaart	ELIIS
<i>Lisa 8</i> – Individuaalne lapse arengu eripedagoogiline kaart	ELIIS

1. PEATÜKK ÜLDSÄTTED

§ 1. Sissejuhatus. Narva Lasteaia Põngerjas õppekava

(1) Narva Lasteaia Põngerjas õppekava (edaspidi *lasteaia õppekava*) on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel (Vabariigi Valitsuse 29.05.2008.a määrus nr 87) ning vastavalt Koolieelse lasteasutuse seadusele (vastu võetud 18.02.1999, redaktsiooni jõustumise kp 01.09.2024).

(2) Lasteaia õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid, kaasates lapsevanemaid.

(3) Lasteaia õppekava kinnitab Narva Lasteaia Põngerjas direktor käskkirjaga, arvestades pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu ettepanekuid.

(4) Lasteaia õppekavas esitatakse:

- lasteasutuse liik ja eripära;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted;
- õppe- ja kasvatustegevuse korraldus;
- erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus;
- lapsevanematega koostöö põhimõtted;
- lapse eeldatavad üldoskused;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja sisu ning laste arengu eeldatavad tulemused pärast programmi läbiviimist vanuseti;
- lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

§ 2. Lasteasutuse liik ja eripära

(1) Lasteasutuse üldandmed

Lasteasutuse nimi	Narva Lasteaed Põngerjas
Aadress	Narva 20105, Vassili Gerassimovi 18a
Lasteasutuse pidaja	Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakond
Lasteasutuse reg. kood	75008734

Lasteasutuse telefon	+372 5648 3791 +372 5649 7124 +372 5649 8017
Lasteasutuse e-post	narvapongerjas27@gmail.ru
Lasteasutuse kodulehekül	http://pongerjas.ee/
ELIIS	https://eliis.ee

(2) Üldtüüpi koolieelne lasteasutus, kus toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

(3) Koolieelne lasteasutus on lasteaed kuni seitsmeaastastele lastele.

(4) Lasteaia direktor moodustab sõime- ja lasteaiarühmad. Sõimerühmas on kuni kolmeaastased lapsed, lasteaiarühmad jagunevad vanuseliselt:

- kolme- kuni kuueaastased lapsed;
- kuue- kuni seitsmeaastased lapsed.

Lapse heaolu ja arengu toetamiseks võib lasteaias moodustada väiksemaid rühmi. Haridusliku erivajadusega lapsele sobiva suurusega rühma moodustamisel järgitakse koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi või käesoleva seaduse § 14 lõikes 1 sätestatud juhul eriarsti hinnangut igapäevase või ööpäevaringse kõrvalabi vajadust põhjustava tervises seisundi kohta või puude raskusastme tuvastamise otsust.

(5) Rühma registreeritud laste arv lasteaias on järgmine:

- sõimerühmas kuni 14 last;
- lasteaiarühmas kuni 20 last;
- liitrühmas kuni 18 last;
- tavarühmas laste suurim lubatud arv väiksem kui teistes lasteasutuse rühmades, arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta;
- tõhustatud toega laste rühmas, kus käivad spetsiifiliste arenguhäiretega lapsed, kuni 12 last;
- eritoega laste rühmas kuni 6 last.

(6) Lasteaia hoolekogu ettepanekul on valla- või linnavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu sõimerühmas kuni kahe lapse võrra, lasteaiarühmas kuni nelja lapse võrra ning liitrühmas kuni kahe lapse võrra. Otsus tehakse iga sõime, lasteaia- ja liitrühma kohta eraldi.

(7) ERIPÄRA

1. Koostöö lapsevanematega ühisürituste ja lastevanemateklubi kaudu.

Alates märtsist 2023 toimuvad lasteaia temaatilised kohtumised lastevanemateklubis, mis aitavad vanematel oma teadmisi rikastada ja arutada laste kasvatuse ja arengu küsimusi koos spetsialistidega ja omavahel. Toimuvad erinevad ühisüritused koos vanemate ja lastega, kus täiskasvanud on samuti protsessi aktiivsed osalejad. Üritused aitavad luua kontakti ja paremini mõista üksteist, lasteaed toimib selles protsessis korraldajana ja vahendajana.

2. Laste arendamine kõigis valdkondades läbi liikumise.

Lasteaia keskendumine liikumisele väljendub erinevates tegevustes ja mängudes, mis ergutavad laste füüsilist aktiivsust, sealhulgas hommikuvõimlemised, õuemängud, sporditunnid ja tantsimine. Õppesisu on integreeritud liikumisega. Lisaks annab liikumise kaudu õppimine lastele võimaluse ise avastada ja uurida, arendada loovust ning harjutada meeskonnatööd. Lasteaia kasutatakse liikumismänge kordamiseks ja õpitu kinnistamiseks, sest mängulised tegevused võimaldavad lastel õpitavat kehaga läbi tunnetada ning seeläbi paremini meelde jätta. Selline lähenemine soodustab laste mitmekülgset arengut füüsiliselt, kognitiivselt ja sotsiaalselt, luues neile rõõmsa ja toetava keskkonna lasteaia.

Tegutsemisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- Liikumine on loomulik osa laste päevast, mis toetab õppimist, suhtlemist ja tervislikku arengut.
- Toetatakse lasteaia personali liikumist ja aktiivsust.
- Liikumine on osa lasteaia kultuurist ning seda toetavad ka ruumid ja õueala.
- Liikumine kogu päeva vältel lisab rõõmu ning annab lastele võimaluse osaleda ja oma päeva aktiivselt kujundada.
- Liikumine on rohkem kui lihtsalt sport, see on elustiil ja osa igapäevastest tegevustest.

3. Laste loogilise mõtlemise arendamine male kaudu.

Lisaks õppetööle arendame loogilist mõtlemist huviringi tegevusega. Vanemates ja koolieelikute rühmades toimuvad maleõppetunnid.

4. Kneipi meetodika tervisliku eluviisi toetamiseks.

Laste tervise parendamine S. Kneippi filosoofia viie elemendi ühendamiseks: vesi, liikumine, ravimtaimed, hingeline tasakaal ja tervislik dieet.

5. Koolieelikute rühm Põngerjas ja Tarkpea

Lasteaia eripäraks on ka suund avastusõppele, integratsiooniprotsessidele ja koostööle huvigruppidega, sealhulgas koolieelikute rühmade Põngerjas (1–2 a) ja Tarkpea (2–3 a)

avamine lasteaia mittekäivate laste arendamine lasteaia tingimustega tutvumise ja eduka kohanemise eesmärgil.

(8) Prioriteetsed töösuunad

1) Roheline Kool

Alates 2019/2020. õppeaastast tegeleb lasteaed ökosuuna arendamisega. Saime lasteaia aiandusele lisaks kasvuhooned. Lasteaia territooriumil asub ökorada. Ökorajal õppe eesmärgiks on teadmiste andmine loodusest ja laste silmaringi laiendamine.

Õuesõppe toimub sügisel ja kevadel 50%, talvel – 30% ja suvekuudel -70% õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisust, sh uurimine, kordamine, mänguline tegevus ja liikumine õues.

2) Robootika

Digivahendite kasutamine lasteaia õppetöös annab lapsele lisavõimaluse igakülgse õpikogemuse saamiseks. Digivahendid toetavad lapse õppimist, suhtlemist, koostööd, loovust, keelelist arengut ja loogilist mõtlemist. Tehnoloogia võimaldab mängulist avastamist ja rikastab seeläbi õpikogemust. Digitehnoloogia õppetöös kasutamise eesmärgiks on laste digipädevuse areng. Eakohased robootilised vahendid võimaldavad saada teadmisi ja oskusi seadmete juhtimisest ja lihtsast programmeerimisest ning äratavad huvi tehnoloogiavaldkonna vastu. Robootikat hakatakse õpetama kõikides aiarühmades.

3) “KIUSAMISEST VABAKS!” Programm

Meie lasteaias on kasutusel meetodika “Kiusamisest vabaks!” Narva Lasteaed Põngerjas liitus meetodikaga 2021. a. Praeguseks on meetodikaga liitunud 9 rühma.

See ennetab riskikäitumist ja arendab lastekollektiivis kiusamist ennetavat käitumiskultuuri: lapsed suhtuvad üksteisesse sallivalt, austavalt, hoolivad kaaslasest ja sekkuvad kiusamise korral, julgedes kaitsta kaaslast, kes seda ise ei suuda.

"Kiusamisest vabaks!" programm lähtub lapsest ning keskendub kogu rühmale tervikuna. Lasteaia loodud heade suhete pagas aitab toime tulla ka sotsiaalsete suhetega koolis.

(9) Lasteaiapere väärtused

Lasteaia väärtused on olulised alused, mis suunavad haridustööd ja loovad toetava keskkonna laste arenguks. Siin on lühike kirjeldus iga väärtuse tähendusest:

1. **Tervis:** Tervis on lasteaia väärtuste seas keskne, kuna see hõlmab nii füüsilist kui ka vaimset heaolu. Tervislike eluviiside edendamine, nagu tasakaalustatud toitumine, regulaarne liikumine ja piisav uni, aitab lastel kasvada tugevateks ja energilisteks. Samuti on oluline luua turvaline keskkond, kus lapsed saavad mängida ja õppida ilma hirmuta.

2. **Innovatiivsus:** Innovatiivsus tähendab uute ja loovate lähenemisviiside rakendamist õpetamises ja õppimises. Lasteaias innustatakse lapsi katsetama, uurima ja leidma uusi lahendusi probleemidele. See aitab arendada laste loovust, kriitilist mõtlemist ja probleemilahendusoskusi, mis on olulised tuleviku jaoks.
3. **Lapsesõbralikkus:** Lapsesõbralik keskkond tähendab, et kõik tegevused, ruumid ja suhtlemine on suunatud laste vajadustele ja huvidele. See loob sooja ja toetava atmosfääri, kus lapsed tunnevad end turvaliselt ja väärtustatuna. Lapsesõbralikkus hõlmab ka laste arvamuste ja tunnete austamist ning nende kaasamist otsustusprotsessidesse.
4. **Koostöö:** Koostöö väärtus rõhutab meeskonnatööd ja partnerlust laste, vanemate ja õpetajate vahel. See loob tugeva toetava võrgustiku, kus kõik osalised teevad koostööd laste heaolu ja arengu nimel. Koostöö aitab luua avatud suhtlemist, jagada ideid ja ressursse ning toetada laste õppimist ja sotsiaalset arengut.

Need väärtused koos loovad lasteaiakeskkonna, kus lapsed saavad areneda, õppida ja kasvada õnnelikeks ning enesekindlateks inividideks.

2. PEATÜKK ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED

§ 3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteaiakoostöös, selleks et laps saaks edukalt kasutada oma vilumusi tavaelus ja oleks valmis õppimiseks koolis.

(2) Üldeesmärgist lähtuvalt organiseerib lasteaed õppe- ja kasvatustegevust nii, et:

- toetab lapse füüsilist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mistõttu kujuneb lapsel terviklik ja positiivne arusaam iseendast;
- lapsed on aktiivsed õppijad, julgevad avaldada oma ideid ja tunnevad rõõmu tegutsemisest;
- soodustab tunnetusaktiivsust, teadushimu, vaimu- ja loomisvõimet, kõne arengut ümbritseva maailmaga tutvumise kaudu ja läbi praktiliste tegevuste;
- arendab mängu-, õpi-, sotsiaalseid ja enesekohaseid oskusi;
- toetab ümbritseva keskkonna mõistmist, eetilist käitumist ning algatusvõimet, esmaseid tööharjumusi, kehalist aktiivsust ja arusaamu tervise hoidmise tähtsusest;
- lapsed mõistavad seost põhjus-tagajärg ning oskavad teha valikuid;
- laste arengut toetab haritud personal, kodu ning lasteasutuse koostöö on järjepidev.

§ 4. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

1) Lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaaliga arvestamine.

- 2) Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine läbi Kneipi metoodika ja õuesõppe.
- 3) Lapse arengut toetava keskkonna loomine ja loovuse toetamine.
- 4) Mängu ja avastamise kaudu õppimine.
- 5) Humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine.
- 6) Lasteaias turvalise keskkonna tagamine lapse edukaks arenguks ja sotsialiseerimiseks.
- 7) Üldõpetusliku tööviisi rakendamine.
- 8) Kodu ja lasteasutuse koostöö, sealhulgas lapsevanemate klubi korraldamine.
- 9) Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine, teiste kultuuride eripärasuste arvestamine.
- 10) Digitehnoloogia mõtestatud kasutamine - seatud eesmärkide täitmiseks ning laste kaasatuse suurendamiseks.
- 11) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise periood on kuu. Planeerimine on temaatiline, õpetajad plaanivad eesmärgi, temaatikat, õppesisu ja tegevusi, jälgides, et plaanitud tegevused on tasakaalustatud.
- 12) Õppetegevused on omavahel lõimitud.

(2) Õppekontseptsioon

- 1) Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades arvestatakse laste eripära: võimeid, keele- ja kultuuritausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.
- 2) Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuse kavandamisse, julgustatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.
- 3) Laps oskab hinnata oma tegevuse tulemuslikkust, tunneb rõõmu enda ja teiste laste saavutuste üle, oskab toime tulla ebaõnnestumistega.

3. PEATÜKK

§ 5. Õppeaasta

Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Süvendatud õppetöö toimub 15. septembrist 15. maini.

15. maist- 15. septembrini ning 22.12 - 07.01 toimub õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu kordamine, pearõhk nimetatud perioodil on mängulisel tegevusel (võimalusel õues).

§ 6. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

(1) Õppe- ja kasvatustöö kavandamise alusdokumendid:

Kõik dokumendid kantakse sisse ELIISi keskkonda.

1) Lasteaia õppekava

Lasteaia õppekava koostatakse õppekava töörühma kaasamisega ning kooskõlastatakse hoolekogu ja pedagoogilise nõukoguga.

2) Lasteaia arengukava

Kooskõlastatakse hoolekogu, pedagoogilise nõukogu ja pidajaga.

3) Õppetegevuse ajakava

Kinnitatakse lasteaia direktoriga enne iga õppeaasta algust.

4) Rühma päevakava

Rühma päevakava koostamise põhimõtted

- Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias toimub rühma päevakava alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütm, une- ja ärkveloleku aja, kus vahelduvad igapäevatoimingud (söömine, riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm), laste vabategevused (mäng, loominguline tegevus, liikumine jm) ning lasteaia õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevus.
- Suurendatakse jalutamise aega, viiakse läbi tegevusi värskes õhus, planeeritakse rohkem liikumis- ja tervistusmeetmeid. Lasteaia päevakava kinnitab direktor.

5) Lasteaia õppeaasta tegevuskava

Lasteaia õppeaasta tegevuskava koostamisel arvestatakse koolieelse lasteasutuse riiklikku õppekava ning paikkonda, kus lasteasutus asub, kultuurilist omapära ja rahvatraditsioone. Lasteaia õppeaasta tegevuskava kinnitab direktor enne iga õppeaasta algust. Kooskõlastatakse hoolekogu ja pedagoogilise nõukoguga.

6) Rühma- ja spetsialistide õppeaasta tegevuskava

Rühma- ja spetsialistide õppeaasta tegevuskava koostatakse õppeaasta alguseks lasteaia õppekava ja tegevuskava alusel. Kooskõlastatakse lasteaia direktori ja õppealajuhatajaga.

Rühma aastaplaan sisaldab:

- rühma päevakava õppeaastaks;
- rühma laste üldandmed, sealhulgas HEV-lapsed;
- lapsevanematega tegevuskava õppeaastaks;
- terviseedenduse tegevuskava õppeaastaks;
- rühma projektitegevus õppeaastaks;
- rühma õppekava laste vanuse järgi;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid õppeaastaks;
- lastega töö põhimõtted;
- rühma temaatiline plaan õppeaastaks;
- laste arengu hindamine;
- lapsevanematega töö;
- rühma tegevused;
 - * rühma üritused
 - * avatud tegevus

- õppe- ja kasvatustegevuse päevik;

Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik. Päevik on mõeldud üheks õppeaastaks igale rühmale, kuhu kõik õpetajad iga päev kannavad läbiviidud õppe- ja kasvatustegevuse sisu, päevakirjeldus ning päeva kokkuvõte / analüüs. Päevik sisaldab laste üldandmeid, rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning põhimõtteid. Päevikusse kannab rühma õpetaja ka läbiviidud individuaalsed tegevused, üritused jms, mis lisaks õppe- ja kasvatustegevusele lasteaias toimuvad. Õpetajad märgivad päevikusse laste igapäevaseid lasteaias külastusi, teevad märkmeid iga lapse kohta.

Õppe- ja kasvatustöö päevikut täidetakse suvekuudel ainult nendes rühmades, mis on avatud vastavalt laste tegevustele.

Päevik täidetakse ELIISi keskkonnas. Päeviku täitmist jälgib õppealajuhataja.

- rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse kuuplaan;
Rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse kuuplaan koostatakse rühma- ja spetsialistide õppekava ja tegevuskava alusel. Rühma õpetajad ja õpetajad-spetsialistid kannavad sisse kuuplaani ELIISi keskkonda.
- õppeaasta rühma õppe- ja kasvatustegevuse analüüs.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

1) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab õpetaja lapse arengutaset, vanust ning huve. Õppe- ja kasvatustegevuse kestus varieerub sõltuvalt lapse vanusest, individuaalsetest

eripärade ja tegevuse teemast. Tegevuse kestust planeerib ja jälgib õpetaja, võttes arvesse vanusegrupi keskmisi näitajaid.

- 2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika-, kunsti- ja robotikategevused.
- 3) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi.
- 4) Õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi lasteaia rühmade ruumides, lasteaia territooriumil ja väljaspool. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas ja jõukohase näitlikkuse abil.
- 5) Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel arvestatakse sisu tegevusliike erinevates suundades.
- 6) Õppe- ja kasvatustegevust korraldatakse 7 suuna alusel, mida saab läbi viia nii lõimitud tegevusena kui ka eraldi tegevusena suundade kaupa.
- 7) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel koostatakse septembrist - maini kuuplaani. Suveperioodil (õppematerjali kordamisel) kuuplaanid ei täideta.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse analüüs

- 1) Kõik lasteaia õpetajad koostavad õppeaasta lõpus õppe- ja kasvatustegevuse analüüsi ja esitavad õppealajuhatajale kinnitamiseks 31. augustiks.
- 2) Kõik aruanded ja analüüsid kantakse sisse ELIISi keskkonda.

§ 7. Töö erivajadustega lastega

- Erivajadustega laps käesoleva määruse tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.
- Lasteaias on võimalik lapsel saada tugiteenuseid vastavalt lapsel ilmnunud arengueripäradele.
- Lasteaias on kaasatud lapse arengu toetamiseks laste profülaktiliste seireuuringute ja arengu kaardistamiseks tugispetsialistid (logopeed, eripedagoog jt)
- Rühmaõpetajad selgitavad koostöös lasteaia tugispetsialistidega välja erivajadusega (kõne-, liikumis-, nägemis- ja kuulmispuuetega, käitumishäiretega, andekad ja muukeelsed) lapsed.

- Vastavalt lapse eripärale ja vajadustele koostatakse individuaalne arenduskava.
- Arendustegevusse kaasatakse perekond, keda nõustatakse individuaalselt või arenguvestlusel ja antakse juhiseid tegevusteks oma lapsega. Vajadusel soovitab tugispetsialist vanematel pöörduda lapsega täiendavate uuringute tegemiseks eriarsti, psühholoogi, kliinilise logopeedi, sotsiaaltöötaja või teiste vajalike spetsialistide poole.

TÖÖTEGEVUSTE VORMID

1. Individuaalne töö
2. Frontaalsed, alarühmalised pedagoogide planeeritud tegevused
3. Korrigeerivad harjutused ja tegevused spetsialistidega (logopeed, eripedagoog)
4. Raviv ja korrigeeriv võimlemine
5. Muusikatunnid, hommikuvõimlemine
6. Täpiline massaaž (pedagoog)
7. Spetsiaalsete aparaatide individuaalsed tunnid (medõde, ortooptist)

§ 8. Koostöö lastevanematega: põhimõtted ja korraldus

Eesti Vabariigi haridusseaduse § 24 kohaselt omandatakse alusharidus põhiliselt kodus ning selle eest vastutavad vanemad või neid asendavad isikud. Perekondlikku kasvatust toetavad ja täiendavad koolieelsed lasteasutused.

Koostöö eesmärgiks on lapse arengu toetamine.

Koostöö korraldus:

- lasteaed tunnustab perekonda kui lapse esmast kasvukeskkonda ja teeb peredega koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel;
- lapsevanematel ja lasteaia personalil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel, tema arengu, kasvu ja õppimise toetamiseks;
- koduse kasvatuse ja lasteaia kasvatuse probleemid peaksid olema teadvustatud mõlemale poolele;
- lasteaed tutvustab lastevanematele õppekava, rühma aasta- ja kuu tegevuskavasid;
- lasteasutus loob lastevanematele võimalused osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamisel ja läbiviimisel ning hinnangu andmisel lasteasutuse tegevuse kvaliteedile;
- lasteasutus teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengu ja õppimise tulemustest;
- lasteaed toetab ja abistab perekonda laste kasvatamisel ja õpetamisel.

Koostöövormid:

- rühmakoosolek;
- vestlused, nõuanded;

- vanemate klubi;
- arenguvestlus;
- lasteaeda ja selle elukorraldust tutvustavad materjalid iga uue lapse vanemale;
- seinalehed, koduleht;
- näitused vanemate kaasamisega;
- ühisüritused (peod, tähtsad päevad jm);
- hoolekogu töö;
- kevad- ja sügislaadad;
- ELIIS.

4. PEATÜKK LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI

§ 9. Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste valdkonda:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

4.1. MÄNGUOSKUSED

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Eristab mängude, mänguasjade ja mängimise tähendust; keskendub mängule koos täiskasvanuga.	Tunneb huvi erinevate mängude ja ühistevõtte vastu, keskendub mängule lühiajaliselt	Mängib meeleldi eakaaslastega täiskasvanu juhendamisel. Keskendub sihipäraselt mängule 20 min.	Tunneb mängust rõõmu, suudab lühiajaliselt ilma täiskasvanu juhendamiseta grupis mängida.	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma kuni 30 min.
Matkib oma mängudes talle tuttavaid tegevusi ja igapäevaseid toiminguid.	Jälgendab täiskasvanu igapäevast tegevust	Rakendab iseseisvalt lähimbrusest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Võtab endale täiskasvanud rolli ja võrdleb oma käitumist teistega.	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.

Näitab välja soovi mängida.	Avaldab soovi mängida, mängib õpetaja juhendamisel erinevaid mänge	Algatab talle tuttavaid mänge. Mängib koos kaaslasega.	Algatab erinevaid mänge, arendab mängu sisu vahetu kogemuse (uue teadmise) omandamisel.	Algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu
Seostab argiolukordi väljamõeldud olukordadega.	Jäljendab talle tuttavaid rolle.	Täidab ja nimetab mängus erinevaid vahendatud teadmistega seotud rolle	Mängib erinevaid rolle.	Täidab mängudes erinevaid rolle
Püüab järgida täiskasvanu juhendamisel lihtsamaid mängureegleid.	Püüab meeles pidada ja täita lihtsamaid mängureegleid.	Täidab tuttavate mängude reegleid ja arvestab mängides teistega	Järgib mängureegleid, nende täitmist teiste poolt ning vajadusel õpetaja abiga tuletab reegleid meelde.	Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada
Suudab mängida kaaslasega kõrvuti.	Osaleb ühismängudes. Lahendab probleeme täiskasvanu abiga.	Mängus kooskõlastab oma tegevust teiste laste tegevusega	Oskab lahendada iseseisvalt lihtsamaid probleeme	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele
Tunneb rõõmu mängust.	Huvitub võistlusemängudest. Naudib mängu.	Soovib osaleda võistlusemängudes ja soovib olla edukas.	Oskab iseseisvalt läbi viia mõningaid liikumismänge	Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusemängus
Oskab ehitada elementaarseid ehitisi (torn, aed jms).	Hakkab kasutama nukumängudes ja mõningates situatsioonimängudes asendusmänguasju.	Leiab ja kasutab vastavalt mängu sisule asendusmänguasju ja materjale.	Kasutab materjali otstarbekalt ja kasutab ehitamisel erinevaid materjale	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid

4.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Omandab seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse kaudu.	Omandab uusi teadmisi kogemuste kaudu kasutades erinevaid meeli.	Mõistab lihtsamaid seoseid (hulk, põhjus, tagajärg).	Saab aru asjadevahelistest suhetest, omadustest, ajalisest-ruumilisest järjestusest.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
Saab aru täiskasvanu kõnest, reageerib sellele.	Hakkab järjest enam mõtlema kaemuslik-kujundlikult, st lahendab lihtsamaid ülesandeid kujundite abil.	Kasutab sisekõnet tegevuste reguleerimisel, mõtlemine on nii kaemuslik-praktiline kui kaemuslik-kujundiline.	Kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet.	Mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Laps tegutseb sihipäraselt kuni 10 min.	Keskendub huvipakkuvale tegevusele kuni 15 min.	Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 20 minutit.	Suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks.	Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi.
Suudab tegutseda koos täiskasvanuga.	Oskab osaliselt oma tegevusi planeerida. Alustab ja lõpetab täiskasvanu korraldusel jõukohased tegevused.	Oskab tegutseda täiskasvanu juhiste järgi. Kavandab igapäevaseid plaanipäraseid tegevusi.	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja üritab viia alustatud tegevused lõpuni.	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni.

Tegutseb tuttavates olukordades täiskasvanu juhendamisel.	Tegutseb tuttavas olukorras iseseisvalt, aga uudes toetub täiskasvanule.	Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu suunamisel ja ettenäitamisel.	Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi.	Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi.
Hangib ümbrusest aktiivselt infot ning loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi täiskasvanu abil,	Huvitub õpitegevusest. Avastab ümbritsevat maailma täiskasvanu suunamisel.	Tunneb huvi ümbritseva vastu, algatab vestlust, esitab küsimusi.	Uurib ja katsetab koos täiskasvanuga.	Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada.
Märkab, et asjad ja esemed on erinevad.	Rühmitab esemeid üldmõistete alusel (riided, mänguasjad).	Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest.	Saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest.	Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel.
Kasutab materjali omandamiseks erinevaid meeli täiskasvanu juhendamisel.	Kasutab materjali omandamiseks erinevaid meeli iseseisvalt.	Kasutab omandatud teadmisi igapäevastes tegevustes.	Kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, kuid teab kordamise vajadust.	Kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

4.3. SOTSIAALSED OSKUSED

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Väljendab lihtsaid emotsioone ja märkab teiste laste emotsioone.	Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid.	Nimetab ja eristab erinevaid emotsioone ning arvestab neid oma käitumises.	Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Tunneb huvi teiste laste vastu, püüab nendega suhelda ning julgeb suhelda talle tuttavate täiskasvanutega.	Tunneb huvi teiste vastu ja tahab suhelda. Kohandab oma juttu erinevatele vestluskaaslastele.	Suhtleb ja tegutseb iseseisvalt ning omab ettekujutust oma soovidest/eesmärkidest.	Mängukaaslastega suheldes kasutab strateegiaid, sh kompromissi ja läbirääkimist, et lahendada konflikte enne täiskasvanult abi otsimist.	Tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu.
Täiskasvanu suunamisel lohutab kaaslast.	Oskab märgata ja lohutada abivajavat kaaslast.	Püüab vahel teisi abistada ning lohutab omaalgatuslikult kaaslast.	Hoolib väiksematest/nõrgematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise.	Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.
Käitub vastavalt rühma reeglitele täiskasvanu abil.	Oskab käituda vastavalt rühma reeglitele.	Täidab ise ja jälgib reeglite täitmist teiste poolt.	Korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib.	Osaleb rühma reeglite kujundamisel. Järgib rühmareegleid ja arvestab rühma vajadusi.
Tegutseb rühmakaaslastega kõrvuti	Oskab omaette tegutseda, täiskasvanu osaluseta. Suudab	Osaleb ühistegevuses ja suudab oodata oma	Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita	Oskab teistega arvestada ja teha koostööd

ning osaleb ühistegevuses koos täiskasvanuga.	koostööd teha.	järjekorda mingis tegevuses.	rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.	
Tegutseb kaaslastega kontakti luues.	Loob lühiajalisi sõprussuhteid. Otsib kontakti nendega, kellega on tihti koos.	Mängib meelsasti kaaslasega kahekesi. Eelistab sootüübilisi mängu.	Eelistab omasoolisi mängukaaslasi; kujunevad esimesed sõprussuhted.	Loob sõprussuhteid.
Tunneb ära oma mänguasju. Jagab mõnikord oma asju teistega.	Eristab oma-võõras.	Oskab asju jagada ja vahetada, saab aru oma - võõras - ühine tähendusest.	Küsib luba asjade kasutamisel ja oskab asju jagada.	Saab aru oma-võõras-ühine tähendusest.
Mõistab selgelt väljendatud keeldu: "Ei tohi", "Ära tee" jms.	Selgitab kuulnud/nähtud käitumise põhjal hea ja halva tähendust. Järgib igapäevaelu sotsiaalseid reegleid.	Saab aru taunitavast käitumisest (nt ei tohi teisi lüüa, ei tohi valetada jne.	Oskab põhjendada head ja halba käitumist.	Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel ning oskab avalikus kohas sobivalt käituda.
Mõistab, et mõned lapsed on tüdrukud, mõned on poisid.	Märkab, et inimesed on erinevad. Kirjeldab küsimisel, mille poolest inimesed erinevad (nt kasv, juuksed).	Kirjeldab inimeste erinevusi.	Väljendab oma käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Teab lihtsamaid viisakusreegleid.	Täiskasvanu abiga järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.	Saab aru reeglite olemusest. Püüab järgida rühma reegleid ja igapäevases suhtlemises lihtsamaid üldtunnustatud käitumisnorme.	Järgib oma tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele seletada.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.

Väljendab oma tahtmist. Oskab keelduda.	Tahab igapäevastes situatsioonides ise otsustada valikute üle ja üritab neid ka täide viia.	Põhjendab lühidalt oma seisukohta.	Oskab kirjeldada oma tunnete põhjuseid. Püüab selgitada oma seisukohti.	Selgitab oma seisukohti.
--	--	---------------------------------------	---	--------------------------

4.4. ENESEKOHASED OSKUSED

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Väljendab tugevaid emotsioone (rahulolu ja rahulolematust), oma mina.	Väljendab miimika, žestide ja sõnadega lihtsamaid emotsioone (nt üllatus, heakskiit, nõusolek, sümpaatia).	Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest ning suunamisel oskab oma emotsioone (vajadusel) pidurdada.	Püüab oma emotsioone põhjendada ning tugevaid emotsioone, näit. rõõmu, viha, sobival viisil väljendada.	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada.
Lapsel on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus.	Väärtustab oma saavutusi, vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.	Täiskasvanu küsimise peale oskab 1-2 oma head omadust või oskust (enese arvates).	Täiskasvanu abiga kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.	Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.
Püüab olukordades käituda vastavalt eeskujule.	Korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib.	Teab, mida tohib ja mida ei tohi teha ja teeb vahet heal ja halval käitumisel.	Oskab oma käitumist hinnata ja mõistab viisaka käitumise tähtsust.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Tunneb huvi mänguasjade vastu ja rõõmuga tegutseb nendega.	Algatab vahetule kogemusele tuginevaid tegevusi.	Algatab talle tuttavaid tegevusi. Naudib rühmakaaslaste seltsi.	Oskab kooskõlastada oma tegevusi teiste laste tegevustega.	Algatab mängu ja tegevusi.
Tegutseb lühiajaliselt omaette.	Tahab olla iseseisev. Tegutseb	Laps tegutseb enamasti iseseisvalt ja suudab	Tegutseb iseseisvalt ennast ja teisi kahjustamata.	Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest.

	tuttavas keskkonnas iseseisvalt.	kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest.		
Laps mõistab, et tuntmatuid asju ei tohi suhu panna. Saab aru, et on olukorrad, kus võib haiget saada.	Täiskasvanu suunavate küsimuste abil laps kirjeldab millised on ohtlikud tegevused ja kuidas neist hoiduda.	Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud (nt tervislik toitumine, liikumine, sport).	Teab, et kõik mida näed ja kuuled ei ole alati tõsi. Teab, et kõik ei ole suunatud lastele.	Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
Täidab lihtsamaid igapäevaelulisi rutiine (sööb, joob iseseisvalt, võtab jalast sokke jms).	Riietub iseseisvalt, vajab abi lukkude ja nööpide juures, lapsel on kujunenud tualetiharjumused.	Riietub iseseisvalt, osaleb koos täiskasvanuga lihtsamate tööde tegemisel.	Järgib reegleid söömisel. Saab hakkama eneseteenindamisega.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
Koristab mänguasju täiskasvanu abil.	Mõistab, et mänguvahendeid peab mängu lõppedes oma kohale asetama. Koristab täiskasvanu abiga ja meeldetuletusel enda järelt.	Mängu ja tegevuse lõppedes koristab meelde tuletamisel enda järelt asjad.	Hoiab oma töökoha ja töövahendid korras. Koristab enda järelt.	Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

5. PEATÜKK VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

§ 10. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimivad tegevused

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine;
- robootika.

§ 11. Valdkond *MINA JA KESKOND*

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnasäästlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

(2) Valdkonna *MINA JA KESKOND* sisu:

- sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;

- tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna ***MINA JA KESKOND*** läbimisel vanuseti:

Sõim	Aiarühmad			Koolieelikud
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Teab oma eesnime ja perekonnanime, teab oma vanust ja sugu.	Ütleb vastuseks nime küsimuse oma eesnime ja perekonnanime, teab oma vanust ja sugu. Ütleb vastuseks vanuse küsimusele oma vanuse ja näitab seda sõrmedel.	Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo.	Teab oma vanust ja sünnipäeva aastaaga. Oskab kirjeldada oma välimust ja iseloomu.	Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms.
Teab ja loetleb, kellega koos ta oma kodus elab.	Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend. Vastab küsimusele oma kodu kohta.	Kirjeldab oma perekonda, kodu ja nimetab kodu asukohta.	Oskab kirjeldada oma kodukohta ja perekonnaliikmeid. Teab oma kodust aadressi.	Kirjeldab oma kodu ja perekonda. Tunneb oma pere traditsioone, tähtpäevi, vaba aja veetmise viise.
Vanemate ergutusel ja näitamisel ilmutab heatahtlikkust, kaastunnet lähedaste, eakaaslaste vastu (jagab mänguasju, kostitab, lohutab).	Asetab töövahendid ja mänguasjad rühmas kokkulepitud kohtadesse.	Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu.	Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet. Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.	Teab lasteaia aadressi. Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust. Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.
Oskab nimetada oma rühma nime ja ütleb küsimise korral rühmakaaslaste, õpetajate ja õpetaja abi nimed.	Nimetab oma rühmakaaslaste ja õpetajate nimesid.	Teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi.	Nimetab oma lasteaia ja rühma nime.	Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaiad koolist erineb.
	Teab oma rühma nime.	Nimetab oma lasteaia ja rühma nime.	Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust.	Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust.
				Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi.

Küsimisel oskab nimetada mõnd tuntumat elukutset.	Teab õpetaja, õpetaja abi, koristaja, koka ja arsti tööülesandeid ning töövahendeid.	Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid.	Teab ja oskab rääkida, mis on tema vanemate elukutsed ning tööülesanded.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja tööülesandeid.
		Teab oma vanemate ameteid.		Arutleb, milline elukutse talle meeldib ja miks.
Teab, et ta elab Eestimaal ja et meie kodumaa on Eesti.	Teab, et ta kodumaa on Eesti, et Eestis räägitakse eesti keelt.	Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid.	Teab, mida tähendab „kodumaa”, et meie kodumaa on Eesti.	Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone.
	Tunneb Eesti lippu ja selle värve.	Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid ja nendega seotud tegevusi.	Tunneb rahvuslikke sümboleid: lippu, lille, lindu.	Teab oma rahvust, emakeelt, teisi Eestis elavaid rahvusi.
Võrdleb oma pereliikmeid (kasvu, vanuse, soo jms järgi).	Võrdleb inimesi (kasvu, vanuse, soo jms järgi).	Oskab öelda, mis talle oma sõbra, vanema, rühmakaaslase vm juures meeldib, mis mitte.	Oskab kirjeldada ja võrrelda oma sõpru, tuttavaid, perekonnaliikmeid, rääkida nende erinevatest vajadustest.	Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused.
Eristab, mis on ohtlik ja ohutu tegevus jms, mis on hea ja halb.	Teab mõistete hea ja halb tähendust.	Teab mõistete õige ja vale tähendust.	Põhjendab ja seostab erinevate tegude/tegevuste tagajärgi.	Julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)e st, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik.
	Meeldetuletusel tänab, palub ja tervitab, jätab hüvasti.			
Nimetab lähiümbruse asju, mida kasutab igapäev. Teab asja otstarvet, selle ehitust ja teisi eripärasusi: värv, vorm, suurus jne.	Teab, et igas kodus ja rühmas on omad reeglid, millest tuleb kinni pidada, et kõigil oleks hea olla.	Kirjeldab oma kodumaja eripära, võrdleb selle ruume lasteaia ruumidega, teab nende otstarvet.	Teab, et igal inimesel on oma kodu (eramu, korter, talumaja).	Teab lasteaia asukohta, tähtsamaid paiku kodulinnas.
		Nimetab oma kohustusi lasteaias ja kodus.	Oskab kirjeldada kodukohta.	Teab Narva teenindusasutusi ja oskab seal viisakalt käituda.
				Osaleb majapidamistöödes.

Oskab küsimise korral näidata kodus kasutatavaid kodumasinaid ja -elektroonikat.	Näitab ja nimetab kodus kasutatavaid kodumasinaid ja -elektroonikat.	Tunneb kodumasinaid ja elektroonikat nii kodus kui ka lasteaias.	Kirjeldab kodumasinaid ja elektroonikat.	Kirjeldab kodumasinaid, teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.
Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid.	Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee.	Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.	Teab liiklusvahendite erinevusi ning eri-otstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust.	Teab, kuidas liikuda ohutult jalakäijana ja kuidas sõita jalgrattaga/tõukerattaga lasteaia õues.
Näitab kehaosi, näoosi ja tegevusi.	Näitab ja nimetab erinevaid kehaosi.	Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust. Järgib isikliku hügieeni nõudeid.	Oskab nimetada kehaosi ning teab nende vajalikkust.	Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused.
			Mõistab, et inimesed on erinevad (välimus, tervis, arvamus).	Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid.
				Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku.
Küsimisel ütleb, mida ta sööb. Teab, et enne sööki tuleb käsi pesta.	Küsimisel ütleb, mida laps peab sööma, et olla terve, milliseid toiduaineid ei tohi liiga palju tarbida.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi ja nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud.	Oskab rääkida tervislikust toitumisest: taldrikureegel, maiustused jms.	Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku.
Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid).	Teab, et enne sööki tuleb käsi pesta.		Oskab põhjendada halbade harjumuste mõju tervisele.	
	Teab hammaste hooldamise jaoks vajalikke vahendeid.			
Nimetab mõningaid taimi.	Eristab ja nimetab mõnesid kodu-, metsloomi, nende poegi, linde ja kalu, putukaid, kahepaikseid ja tunneb neid ära pildil.	Oskab nimetada kodukohas kasvavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju, kirjeldab neid.	Oskab nimetada ja loetleda loomade, lindude, kalade kehaosi.	Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja -viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust.

Nimetab tuttavaid loomi ja nende poegi, kehaosi.	Teab nende kehaosi, elukohta, mida nad söövad.	Teab mõningaid seeni.	Teab, kus nad elavad, kuidas toituvad.	Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad.
Nimetab tuttavaid linde, putukaid.	Eristab ja nimetab taimeosi (kõrs, lehed, oksad, õis, juur).	Teab tuntumaid kodu- ja metsloomi, kirjeldab nende välimust ja elukohta.	Nimetab puude ja taimede osi (tüvi, vars, lehed jm).	Hoolitseb taimede ja loomade eest.
Teab, et taimedele ja loomadele on vajalikud kasvamiseks vesi ja toit.	Nimetab, millised marjad kasvavad kodukoha metsas ja millised aias.	Teab putukate elupaiku (mesilane, sipelgas).	Eristab ja nimetab puid ja põõsaid (lehtpuud, okaspuud, marjapõõsad, ilupõõsad jms).	
	Tunneb 1-2 kodukohas enim kasvavat puud.		Nimetab tuntumaid seeni ja kirjeldab neid, mis kasvavad kodumetsas.	
Tunneb aastaaegu ja oskab välja tuua mõned tähtsamad tunnused.	Oskab küsimisel iseloomustada ööd ja päeva.	Eristab päeva ja ööd, seostab nende vaheldumist looduses toimuvaga.	Oskab nimetada nädalapäevi, tunneb aastaaegu, teab aastaegade järgnevust.	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
	Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi.	Tunneb aastaaegu ja iseloomustab neid.	Eristab puhkepäevi ja argipäevi.	Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest aastaegadest, öö ja päeva vaheldumist.
		Nimetab ilmastikunähtusi.	Kirjeldab inimeste tegevusi erinevatel aastaegadel (põllu- ja aiatööd, spordivõistlused ja vabaajaveetmine).	
Teab valgusfoori ja tulede tähendust.	Teab valgusfoori tulede tähendust.	Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust ja teab, kuidas sõiduteed ületada.	Teab valgusfoori tulede tähendust.	Teab, kus tohib sõiduteed ja tänavat ületada, oskab teha seda iseseisvalt.
	Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee.		Teab, kuidas sõiduteed ületada.	

			Oskab ületada tänavat jalgrattaga.	
	Teab helkuri kasutamise vajalikkust.	Teab turvavöö ja turvatooli, kiivri vajalikkust sõidukis.	Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis.	Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades.
			Teab jalgratta ja tõukeratta sõidunõudeid.	
			Teab, miks ja kuidas tuleb helkurit kanda.	Nimetab hädaabinumbrit 112 ja oskab seda kasutada.
			Teab, kuidas käituda teed ületades, transpordis.	

§ 12. Valdkond *KEEL JA KÕNE*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- kasutab kõnes õiget hääldust ja väljendab end lihtlausetega;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna *KEEL JA KÕNE* sisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **KEEL JA KÕNE** läbimisel vanuseti:

Sõim	Aiarühmad			Koolieelikud
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Kuulab tähelepanelikult eestikeelse kõne eripära.	Tunneb huvi eesti keele vastu, kuulab ja tajub eesti keele kõla.	Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga ning oskab sellele reageerida nii füüsiliselt kui verbaalselt.	Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi.	Algatab ise ja jätkab suhtlust eakaaslaste ja täiskasvanuga arvestades suhtlemisel kaassuhtleja, olukorra ja suhtlemise kohaga.
Kordab täiskasvanu eeskujul viisakusväljendeid.	Väljendab oma soove ja vajadusi kasutades viisakusväljendeid.	Väljendab oma soove ja vajadusi kasutades viisakusväljendeid.	Tunneb ja kasutab viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides.	Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid sõltuvalt suhtluseesmärkidest.
Reageerib lihtsatele eestikeelsetele palvetele ja korraldustele.	Kuulab huviga täiskasvanu juttu, ettelugemist ja seletusi.	Reageerib adekvaatselt antud korraldustele.	Tunneb ära õpitud väljendid ning mõistab neid.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
Ütleb küsimise peale oma nime.	Teab oma ees- ja perenime ja vastab täiskasvanu küsimustele ja korraldustele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälightsuse või 1-2-sõnalise ütlusega.	Mõistab ütlust, mis on seotud tema kogemuse või tegevusega.	Väljendab oma mõtteid tervikliku lausega.	Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
Kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega.	Oskab vastata jah/ei vormis lihtsatele küsimustele.	Kasutab endast rääkides mina-pöördelist vormi.	Kõneleb õpitud sõnavara piires ja suudab alata ja lõpetada dialoogi.	Väljendab oma mõtteid tervikliku lausega.

Kordab järele 1-2- realist luuletust (rütmisalmi).	Loeb peast või kordab 3-4- realist luuletust.	Teab peast mõnd õpitud luuletust, liisusalmi.	Loeb peast kuni 4-realisi liisusalme/luuletusi.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.
Nimetab täiskasvanu abiga esemeid.	Oskab nimetada esemeid ja tegelasi täiskasvanu abiga pildi järgi oma kogemuse põhjal (pildiseeria järgi lühijuttu).	Oskab jutustada küsimuste abil pildiseerial kujutatud sündmust.	Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.	Jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid.
Hääldab enamikku häälikuid.	On omandanud põhilise osa keele häälikulisest ja grammatilisest struktuurist.	Hääldab häälikuid õigesti.	Hääldab õigesti kõiki häälikuid ja määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas.	Hääldab õigesti kasutatavaid võõrsõnu.
Kuulab erinevaid helisid ja otsib heli või hääle tekitajat.	Kuulab erinevaid helisid ja otsib heli või hääle tekitajat.	Tekib huvi tähtede vastu.	Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.	Tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad.
		Tunneb ära oma nimesildi.	Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega.	Kirjutab kõiki eesti keele tähti ja kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu.
Vaatab koos täiskasvanuga ja üksi pildiraamatuid, osutab pildile ja kommenteerib.	Tunneb huvi raamatute vastu ja oskab neid lehitseda.	Matkib lugemist ja kirjutamist.	Tunneb ära raamatust tuntud tähed ja sõnad.	Tunneb ära raamatust tuntud tähed ja sõnad
	Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist.	Kasutab kõnes peale nimisõnade ka tegu-, ase-, omadus- ja arvsõnu, millega on kokku puutunud.	Kasutab kõnes võrdlusastmeid ning vastandsõnu.	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel parandada grammatikavigu kõnes.

	Püüab vastata täiskasvanu küsimustele lausega.	Tuttavatel teemadel kasutab kõnes 2-4-sõnalisi fraase/lauseid.	Kasutab kõnes 3-5-sõnalisi lihtlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt lihtlauseid.
	Proovib kasutada üksikuid käände- ja pöördedorme.	Väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest (eitus, asukoht, omadus, subjekt/objekt, suhe).	Kasutab kõnes õigesti tegusõna (käskivat kõneviisi, kindlat kõneviisi).	Kasutab kõnes õigesti enamikke käändedorme nende tähenduses, ühildab nimi+tegu sõna; omadussõna+nimisõna. Oskab kasutada tegusõna lihtmineviku vorme.

§ 13. Valdkond *MATEMAATIKA*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna *MATEMAATIKA* sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid;
- orienteerumine ruumis;
- orienteerumine ajas.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistinguid;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **MATEMAATIKA** läbimisel vanuseti:

Sõim	Aiarühmad			Koolieelikud
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7aastane laps
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine.				
Leiab etteantud esemete hulgast samasuguse (kuju, värvus, suurus) alusel.	Rühmitab kahesuguseid esemeid etteantud tunnuse (kuju, värvus, suurus) ning saab aru, kas nimetatud ese kuulub/ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel.	Rühmitab mitmesuguseid esemeid kahe etteantud tunnuse (suurus, värvus, kuju, otstarve) alusel.	Rühmitab mitmesuguseid esemeid mitme tunnuse (suurus, värvus, kuju, otstarve) alusel ja põhjendab kuuluvust/mittekuuluvust hulka.
Moodustab etteantud suurusega hulga – üks ja palju.	Oskab võrrelda hulki paaridesse seadmise teel, kas on ühepalju e võrdselt e sama palju.	Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui.	Võrdleb hulki üks ühesesse vastavusse seadmisega ning nimetab, mida on rohkem-vähem/võrdselt, võrdsustab hulki juurdepanemise või äravõtmise teel.	Võrdleb ja moodustab erineva suurusega hulki, juurdepanemise ja äravõtmise teel.
Eraldab etteantud esemete hulgast 1-2 eset.	Loendab esemeid kolme piires nimetades arve ja sõnastades loendamise tulemust (mitu, nt üks, kaks, kolm – kolm palli).	Teeb 5 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu ja teab arvude 1 kuni 5 järjestust, teab järgarve esimene, teine, kolmas.	Teeb 10 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu ja teab arvude 1 kuni 10 järjestust, tunneb numbreid 1-10, seostab arve ja numbreid, kasutab järgarve (kuni viieni) ning mõistet <i>viimane</i> .	Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu ja teab arvude 1 kuni 12 järjestust (ka 12-1), tunneb ja kirjutab numbreid 1-12, teab ja nimetab, milline arv on antud arvule eelnev või järgnev, kasutab mõistet <i>eelviimane</i> .

Loendab kolme piires ja vastab küsimusele “Mitu on?”.		Tutvub arvudega 10-ni.		
Suurused ja mõõtmine.				
Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur - väike).	Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem - väiksem), pikkuse (pikem - lühem), laiuse (laiem - kitsam) järgi.	Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.	Järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse, kõrguse ja paksuse järgi (5 eset).	Järjestab kuni kümme eset kasvavas või kahanevas järjekorras, kirjeldab ühte eset teise suhtes, kasutades õpitud mõisteid.
				Järjestab esemeid raskuse ja paksuse järgi.
			Hindab kaugust silma järgi.	Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte (cm, m, km), massimõõtu kg, mahumõõtu liiter, rahaühikut euro ja sent; teab, kus ning kuidas neid ühikuid kasutatakse.
			Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga.	Mõõdab pikkust (laiust, kõrgust), raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga.
Geomeetrilised kujundid.				

Veeretamise abil eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid.	Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt.	Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast keskkonnast.	Oskab kirjeldada ruutu ja ristkülikut, võrrelda külgede arvu ja pikkust.	Eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid), tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, kolmnurk, ristkülik).
Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel.			Rühmitab geomeetrilisi kujundeid suuruse, värvi, vormi järgi.	
			Lõikab paberist kujundeid, koostab neid pilte ja mustreid.	
Orienteerumine ajas				
Teab ööle ja päevale iseloomulikku ning matkib tegevusi mängus.	Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses vm).	Teab ööpäeva osi hommik - päev - õhtu - öö; kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile - täna – homme.	Teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi (mis eelneb, mis järgneb).	Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja -päeva.
	Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).		Tunneb ööpäeva osi, orienteerub ajas: eile, täna, homme.	Määrab kellaaega täistundides ning koostab päevakava.
				Kasutab kõnes õigesti sõnu enne, praegu, hiljem.
Orienteerumine ruumis				
Paigutab esemeid teineteise sisse, peale ning teab mõisteid ees- taga.	Leiab ümbritsevaid esemeid, mis on peal-all, ees-taga.	Määrab enda asukoha laste ja asjade suhtes.	Määrab eseme asukohta: all – peal, keskel – äärel, kohal, paremal – vasakul.	Rühmitab esemeid kasutades õigesti mõisteid kohal, vasakul, paremal ning kirjeldab inimese (ka enda)/eseme asukohta teise inimese/eseme suhtes.

Leiab tuttavates ruumides üles nimetatud kohad ja püsiasiukohaga esemed.	Leiab rühmaruumis ja lasteaia õuealal tuttavad kohad ja esemed.	Määrab vasakut ja paremat poolt.	Orienteerub nii ruumis kui õues suuliste juhendite ja/või skeemide järgi.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil.
--	---	----------------------------------	---	---

§ 14. Valdkond KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat keskkonda ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna KUNST sisu:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemust;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlemisel tehtud tähelepanekuid;
- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töösse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **KUNST** läbimisel vanuseti:

Sõim	Aiarühmad			Koolieelikud
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.	Kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte, andes edasi mõningaid sarnasusi, tunnuseid ja iseloomulike jooni.	Kujutab natuurist inspireeritud asju ja objekte isikupäraste sümbolitega.	Väljendab joonistades, maalides, voolides, meisterdades meeleolusid, kasutades kujutlusvõimet.	Leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil.
Leiab kritselduste hulgast nime(tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid.	Kujutab tuttavaid asju, objekte, sündmusi.	Tunneb ja kasutab kõiki värve (ka roosat, halli, oranži ja lillat).	Oskab valida värvigammat ümbruse kujundite edastamiseks.	Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.
Eristab asju värvi järgi (sinine, kollane, punane, roheline, must, valge).	Täiskasvanute abiga valib sobivaid materjale ja vahendeid oma kavatsuse elluviimiseks.	Koostab elementidest lihtsa kordusskeemiga mustririba eseme ääre kaunistamiseks.	Kasutab geomeetrilisi kujundeid objektide ülesehitamiseks.	Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades.
Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid.	Eristab ja nimetab põhivärve ja mõningaid varjundeid.	Tunneb ja kasutab kõiki värve (ka roosat, halli, oranži ja lillat).	Püsib töös valitud teemas.	Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid.
Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeritab voolimismaterjale.	Koostab elementidest lihtsa kordusskeemiga mustririba eseme äärise kaunistamiseks.	Rullib ja veeretab materjali.	Jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest ja tegevuskohast.	Kujutab inimesi mitmesugustes tegevustes, asendites.

Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.	Oskab kasutada pintslit, pliatsit, liimipulka.	Loob lihtsaid esemeid tekkinud vorme liites.	Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata.	Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata.
Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriitide, pehmete pliatsitega jne) erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni), püsites paberi piirides.	Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakardi sünnimuse sobivate motiividega.	Kasutab voolimispulka.	Koostab motiivi kaunistamiseks või taime- ja eseme ornamenti täiskasvanu ülesannete järgi.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu.	Valib tööks meeldivad värvused ning kaunistab (täppide, joontega) etteantud ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid.	Ühendab detaile omavahel.	Osaleb ruumi vormistamisel tähtpäevaks.	Loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest.
Trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega.	Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliatsitega, kriitidega, guaššvärvidega.	Ühendab joonistustes omavahel lihtsaid kujundeid.	Voolib, kasutades erinevaid võtteid.	Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.
Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke.	Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.	Soovib väljendada ümbritsevat.	Jagab osadeks, kasutab töös pulka.	Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära.

Katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.	Vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga.	Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks.	Püüab valida kujutusvahendeid ja tehnikat kuju ilmekuse väljendamiseks.	Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt.
Koostab pinnal lihtsamaid valmisvormidest asju.	Murrab paberit kokku.	Ise niisutab värvi või paberi.	Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.	Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.
Täiskasvanute abiga teeb lihtsamaid ehitisi.	Rebib ja lõikab paberist ribasid ning kleebib.	Maalib guaššvärvidega soovitud suurusega pinna.	Segab värve uute toonide saamiseks.	Töös pintsliga kasutab erinevaid kasutusvõtteid (otsaga, lapiti, küljega).
Vaatleb pilte ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele.	Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid.	Kasutab töös iseloomulikke värvusi.	Oskab kasutada rebimistehnikat, erinevaid lõikamisvõtteid.	Valmistab lihtsa mänguasja.
Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.	Tunneb huvi kollektiivtööde tegemise vastu.	Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.	Tuttavad on konstrueerimisvõtted jääk-, loodusmaterjalides.	Loob ehitisi erinevatest konstruktoriliikidest.
	Teeb lihtsamaid ehitisi.	Kortsutab tugevamat paberit (värvilist, ajalehti).	Lisab oma tööle esemeid, kasutades lisakujutusmaterjale.	Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.
	Vaatleb raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi.	Kasutab kääre oskuslikumalt.	Loob tuntuid kujusid erinevatest materjalidest.	Teab, et kunstitöö autorit nimetatakse kunstnikuks (raamatuillustratsioonide autorit illustraatoriks), teab mõnda eesti kunstnikku nimeliselt.

	Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud.	Liimib materjali karpidele, rullidele jne.	Loob erinevaid ehitisevariante ehitusmaterjalist, erinevatest konstruktoriliikidest.	Analüüsib oma ja eakaaslaste tööd, võrreldes natuuriga.
	Märkab loodusliku materjali ilu ja mitmekesisust.	Lõikab paberist lihtsaid kujundeid, sellega täidab joonistusi.	Eristab maalikunsti žanre: maastik, portree, natüürmort.	
	Alustab meelsasti kunstitöö loomist ning lõpetab siis, kui peab seda ise valminuks.	Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töötulemustest.	Teab, et kunstnikud vormistavad raamatuid, oskab nimetada mõnesid nimesid.	
		Vaatleb omal algatusel raamatu-illustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust.	Jutustab, mida ta on oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud.	
		Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud.	Osaleb kollektiivtöödes.	

§ 15. Valdkond **MUUSIKA**

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna **MUUSIKA sisu:**

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **MUUSIKA** läbimisel vanuseti:

Sõim	Aiarühmad				Koolieelikud
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps	
Reageerib adekvaatselt kontrastmuusikale iseloomu poolest.	Kuulab heameelega muusikat.	Laulab rühmaga samas tempos.	Orienteerub hästi tuttavates muusikateostes.	Laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega.	
Reageerib emotsionaalselt muusika algusele ja lõpule.	Suhtub heatahtlikult tegelastesse, kellest lauldakse laulus.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule.	Nimetab lemmikuid, selgitab, miks nad meeldivad.	Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi.	
Püüab kaasa laulda tuttavat laulukest.	Reageerib adekvaatselt kontrastmuusikale iseloomu poolest, eristab selle dünaamilisi muutusi.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt plastilise intoneerimise ehk loova liikumisega).	Väljendab muusika meeleolu liigutuse, laulmise, pillimängu kaudu.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.	
Kükitab, plaksutab, koputab.	Osaleb laulu esituses (laulab kaasa, plaksutab).	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente.	Annab edasi tempot, rütmi kehaliigutustega.	Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu.	
Keerutab paarides ja üksi erinevates suundades.	Reageerib selgelt muusika algusele ja lõpule, dünaamika ja helikõrguse vahetusele.	Osaleb laulumängudes.	Laulab loomuliku häälega väljahingamisel.	Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille.	

Näitamisel mängib kaasa pilli.	Teeb tuttavaid tantsuliigutusi: galoppi, kehastades hobust, paneb jala kannale.	Kuulab laulu ja muusikapala.	Laulab õpitud lihtsaid laule.	Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge.
	Määrab rütmi pilli abil (pulgad, trumm).	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega.	Laulab laule sõbralikult, ühes tempos rühmaga.	Mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis.
		Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.	Muudab liigutuse iseloomu ja suunda vastavalt muusikaosadele.	Liigub vastavalt muusika meeleolule.
		Mängib rütmipille (nt kõlakarpi, trummi, kuljuseid) muusika kuulamise ja liikumise ja laulmise saateks.	Teeb tantsuliigutusi paarides, kooskõlastades liigutusi kaaslasega, ringmängus.	Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.
			Mängib ja eristab tämbri järgi õpitud pille.	
			Mängib lihtsaid kaasmänge.	
			Mängib pilliansamblis, alustades ja lõpetades koos teistega.	

§ 16. Valdkond *LIIKUMINE*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna *LIIKUMINE* sisu:

- kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutuoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **LIIKUMINE** läbimisel vanuseti:

Sõim	Aiarühmad			Koolieelikud
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
2-aastane	Sooritab harjutusi õpetaja korralduste järgi.	Kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas.	Talub kaotust võistlusmängudes.	Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.
Sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult.	Järgib meeldetuletamise korral hügieeni nõudeid.	Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise	Teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid.
Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.	Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.	Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.	Mõistab hügieeninõuete olulisust.	Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised.
Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste.	Teeb koordinatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi. Mängib 2–4 reeglga liikumismänge.	Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.	Õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu.	Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi.
Kõnnib piiratud pinnal.	Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.	Teeb harjutusi väikevahenditega.	Osaleb lasteaia spordipäeval.	Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
Säilitab kõndides ja joostes sihi.	Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni.	Mängib kollektiivseid võistlusmänge.	Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.	Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
Hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda.	Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.	Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joone jooksud).	Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid.	Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel.

Mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni- ja jooksumänge.	Kasutab sihipäraselt abivahendeid (rõngast, kätiseid, nn nuudlit).	Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu.	Käsitseb mängu- ja spordi vahendeid loovmängudes.	Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi.
Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.	Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi.	Teeb vahenditega (palliga, hüpitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.	Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu.	Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
Jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel.	Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.	Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes.	Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu.	Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, kelgud jne).
Kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil.	Algatab iseseisvalt mängu.	Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.	Kohandab oma liigutusi ette antud rütmiga.	Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne).
Sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi.	Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.	Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast. Jälgendab liikumisega erinevaid rütme.	Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
Mängib vabamängus iseseisvalt.		Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.	Suudab sõita tõukerattaga.	Nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.
3 – aastane		Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt.		
Valib õpetaja korraldusel teiste riide hulgast välja võimlemisriided.				
Arvestab rühmakaaslasi aktiivses tegevuses.				
Sooritab põhiliikumisi.				
Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.				
Mängib matkiva sisuga 1–2 reeglita kõnni- ja jooksumänge.		Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.		
Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.				

Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega.				
Teeb harjutusi ettenäitamise järgi.				
Teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.				
Veab tühja kelku.				

§ 17. Valdkond **ROBOOTIKA**

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb robotika kabineti tööeeskirju, elemente, mängu;
- oskab töötada individuaalselt, paaris, eakaaslastega rühmas;
- mõtleb loogiliselt ja loominguliselt;
- töötab juhendi järgi ja kasutab enda fantaasiat;
- oskab algtasemel programmeerida;
- tunneb rõõmu loomingust ja eneseväljendamisest.

Valdkonna **ROBOOTIKA** sisu

LEGO harivate klotside ning robotiliste seadmete lõimimine teiste valdkondadega:

- **mina ja keskkond:** sotsiaal-, tehis- ja looduskeskkond;
- **keel ja kõne:** lugemine ja kirjutamine, keelekasutus, jutustamine, suhtlemine ja kuulamine;
- **matemaatika:** hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine, suurused ja mõõtmine, geomeetrilised kujundid;
- **kunst:** tehnilised oskused - peenmotoorika, kujutamine ja väljendamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **ROBOOTIKA** läbimisel vanuseti:

Sõim	Aiarühmad			Koolieelikud
1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Tunneb huvi robotidega töö vastu	Tunneb robootika kabineti tööeeskirju, elemente, mängu.	Oskab korrastada töökohta ja sorteerida töövahendeid.	Oskab loendada ja orienteeruda õppematil (paremale-vasakule, üles-falla jne).	Loob ise mängukeskkonna ja programmeerib teekonna.
	Oskab sorteerida ning oma töökohta korrastada.	On teadlik erinevatest ohtudest roboti kasutamisel.	Oskab Photon robotit algtasemel programmeerida.	Kasutab loogilist ja loovat mõtlemist, probleemilahendamisoskusi.
	Kasutab arendavaid klotse ja mängu ohutult ning sihipäraselt.	Oskab algtasemel programmeerida (Bee-Boti, Blue-Boti, Teo, Makeblock liikumist juhtida).	Töötab vastavalt juhiste, toimib vastavalt plaanile.	Saab aru põhjus-tagajärg seostest, oskab oma tegevust kavandada, saab aru lihtsatest mehaanika põhimõtetest.
	Loendab teekonnal sammud ühes suunas ning programmeerib koos õpetajaga algtasemel (Bee-Bot, Tigu).	Loendab Bee-Boti (Blue- Boti) teekonna sammud ühes suunas ning programmeerib Bee-Boti koos õpetajaga.	Loob lihtsaid, elu jäljendavaid mudeleid ning süsteeme.	Hoolitseb roboti komplekti komponentide korrektse kasutamise eest.
	Kasutab kineetilist liiva loovaks eneseväljenduseks.	Oskab programmeerida ja orienteeruda õppematil (paremale-vasakule, üles- alla, edasi-tagasi).	Oskab töötada individuaalselt, paaris ning koostöös kaaslastega.	Loob lihtsaid, elu jäljendavaid LEGO mudeleid, oskab kasutada WeDo programmeerimiskeskonda, tunneb ja teab, millal kasutada mootori-, heli-, klaviatuuri-, ekraani-, töö kestuse ja ootamise plokki.

	Oskab mängida interaktiivsel tahvlil ja põrandal lihtsaid mänge.	Suudab punktist A punkti B liikumisel näha erinevaid võimalusi ning need Bee-boti programmeerida.	On teadlik erinevatest ohtudest tahvelarvuti kasutamisel, avab ja sulgeb rakendused.	Töötab vastavalt juhistele, toimib vastavalt plaanile.
		Oskab Blue- Bot robotit pöörata 45 kraadi ja kasutada algoritmides korduseid.	Laps lülitab digiseadet (sh robotika) sisse ja välja ning teab, et neid tuleb laadida.	Oskab töötada individuaalselt, paaris ning koostöös kaaslastega.
		Suudab teise lapse programmeerimist jälgides määrata Bee-Boti sihtpunkti.	Õpetaja juhendamisel suudab erinevates rakendustes ülesandeid täita.	
		Oskab ehitada vastavalt juhendile LEGO klotsidest.	Loob koos õpetajaga mängukeskkonna aluse.	
		Oskab luua Ozoboti, Makeblock roboti jaoks lihtsaid liikumisradu ja näha ette roboti käitumist.		
		Loob lihtsaid, elu jäljendavaid mudeleid ning süsteeme.		
		Suudab teha koostööd kaaslastega.		
		Oskab mängida interaktiivsel tahvlil ja põrandal erinevaid õppemänge.		

6. PEATÜKK: LAPSE ARENGU HINDAMINE

§ 18. Lapse arengu hindamise eesmärgid ja põhimõtted

Lapse arengu hindamise eesmärgiks on:

- määratleda lapse arengulised saavutused;
- selgitada lapse erivajadused, õppimise ja õpetamise eripära;
- korraldada lapsele individuaalne lähenemine ning vajadusel individuaalne õppekava;
- aidata lapsel ise enda arengut ja edasiminekut näha;
- toetada lapse õppimist.

Lapse arengu hindamise põhimõtted:

- lapse arengu hindamine (edaspidi hindamine) on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös laste ja lastevanematega;
- hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad pedagoogid lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka suunatud tegevustes;
- hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused (mängu-, tunnetus- ja õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused) ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade (mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, liikumine, muusika) tulemused. Kui laps on osalenud planeeritud õppe- ja kasvatustöös vähem kui 30%, siis hindavad õpetajad vaid lapse üldoskusi, lapse valdkondade eeldatavaid tulemusi analüüsitakse koostöös lastevanemaga;
- lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades pingutusi ja saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi;
- lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu jälgimisel ja analüüsimisel. Rühmaõpetaja tutvustab lastevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust;
- hindamistulemuste konfidentsiaalsuse säilitamine. Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemused on konfidentsiaalsed.

§ 19. Lapse arengu hindamise korraldus

(1) Lapse arengu hindamise korralduse sisu:

Lasteaias korraldatakse lapse arengu hinndamine koos teiste spetsialistidega, kaasates ka vanemaid kaks korda aastas.

Arengu hindamiseks kasutatakse:

- vaatlust laste tegevuse üle;

- vestlusi/intervjuusid lastega;
- lastega tehtud töid;
- teste ja muid arengu hindamise vahendeid.

1) Lapse arengu jälgimine ning info kogumine on regulaarsed;

2) Lapse lasteaeda vastuvõtmisel täidab lapsevanem lapse kohta ankeedi “Tere tulemast Narva Põngerjas Lasteaeda”, mille kaudu saavad rühmaõpetajad esialgse informatsiooni lapse arengu kohta.

3) Vähemalt kord aastas viivad rühmaõpetajad lapse arengu hindamiseks, kaasates vajadusel lasteaia logopeedi ning ainevaldkondade muusika- ja liikumisõpetaja (arengu hindamise tabel, arengumapp) ning toetamiseks läbi arenguvestluse lapsevanemaga, mille eesmärkideks on:

- anda tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- selgitada lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes;
- ennetada võimalikke kasvatus- ja arenguraskusi;
- otsida ühiselt lahendusi tekkinud muredele ja probleemidele;
- tagada koostöös lapsevanemaga partnerlussuhe kuulamise, üksteise seisukohtadega arvestamise, usalduse ja dialoogi kaudu.

Lapsevanematele antakse koju enne arenguvestluse toimumist ettevalmistavad küsimused. Arenguvestlusi viiakse rühmades läbi kevadeti.

Arenguvestluse lõpus vormistatakse arenguvestluse kokkuvõte, mis toob välja lapse tugevad ning toetust vajavad küljed; lapsevanemate ja rühmaõpetajate edasised tegevused lapse arengu toetamiseks; arengu analüüsi ja hindamise;

4) Laste arengu kokkuvõtete koostamine ning fikseerimine ELIISi e-keskkonnas;

5) Lapse lasteaia lõpetamisel koostavad pedagoogid igale lapsele koolivalmiduskaardi, mille aluseks on riiklikus õppekavas välja toodud lapse arengu eeldatavad tulemused.

Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemused dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

(2) Lapse arengu hindamise tabel

- Lapse arengu analüüsimisel ja hindamisel kasutab rühmaõpetaja vanuseastmete põhist "Lapse arengu hindamise tabelit".
- Lapse arengu hindamise tabelit täidetakse kaks korda aastas ning selle täitmisel lähtutakse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustöö valdkondade eeldatavatest tulemustest.
- Lapse arengu hindamise tabel lisatakse ELIIS–sse ning lapsevanemal on võimalus sellega soovi korral tutvuda arenguvestlusel.

(3) Laste arengumapp

Lapse mapi moodustavad lasteaia perioodi jooksul kogutud ja süstematiseeritud lapse kunsti- ja/või kirjatööd, lapsevanemate arvamusi kajastavad lehed, arenguvestluse protokollid jne. Lasteaias hoitakse ka lapse terviseinfot puudutavaid dokumente lapse mapi sees.

(4) Kohanemisleht

Kohanemisleht täidetakse lapse lasteaia kohanemisperioodi jooksul.

Lapse kohanemisleht (ELIIS) kajastab lapse käitumist ja meeleolu ning õpetaja soovitusi.

Laste kohanemisperioodi lõpul tehakse kokkuvõte ja analüüs. Kohanemisleht säilitatakse lapse lehel ELIIS-is.

(5) Lapse individuaalsuse arengu jälgimise kaart

1) Lapse individuaalsuse kaarti (ELIIS) kasutatakse laste individuaalse arengu jälgimisel ja toetamisel.

2) Rühma õpetajad jälgivad iga lapse individuaalset arengut esimestest päevadest alates, mil laps rühma koosseisuga liitub. Võimalikult varakult on vajalik märgata laste arengulisi erisusi.

3) Kõigi laste arengut analüüsitakse ning kirjeldatakse rühma meeskonnas (kõik õpetajad jt spetsialistid, kes selle rühma lastega tegelevad).

4) Vaatluse ja arutelu tulemused on aluseks teabe edastamisel lapsevanemale arenguvestluse käigus, vajadusel sõlmitakse kokkulepe arendustööks õpetaja ja lapsevanema vahel.

5) Individualiseerimise võimalusteks koolieelsete lasteasutuste tavarühmades on:

- individuaalne lähenemine õpetaja poolt ja tegevuste raskusastme muutmine;
- koostöö logopeediga;
- koostöö muusika- ja liikumisõpetajatega;
- lapsevanema pedagoogiline juhendamine jne.

6) Õppeaasta lõpul teeb rühma meeskond kokkuvõtte tegevuste individualiseerimise ja diferentseerimise tulemuslikkusest.

(6) Lapse koolivalmiduse kaart

1) Koolivalmiduskaardi eesmärk on toetada lapse sujuvat üleminekut ühelt haridustasemelt teisele. Koolivalmiduskaardis analüüsivad lapse arengut suunanud pedagoogid lapse koolivalmidust (tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi), andes soovitusi edaspidiseks kooli pedagoogidele ja lapsevanematele. Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust.

2) Kui laps ei saavuta kooli minekuks teatud põhjustel kooliküpsust, teavitatakse lapsevanemaid võimalusest taotleda koolipikendust. Koolipikendust saanud lapsele koostatakse vajadusel koostööd lapsevanemate, rühmaõpetajate ja erispetsialistidega järgmiseks õppeaastaks individuaalne arengukava, lähtudes lapse arengutasemest.

3) Õpetajad teavitavad lapsevanemat tugiteenuste võimalustest lasteaia ja vajadusel koolipikenduse taotlemise võimalusest.

4) Lapse koolivalmiduse kaart (ELIIS) koostatakse hiljemalt käesoleva aasta 15. maiks.

(7) Hindamisel kasutame järgmisi märkmeid, kus:

Vajab arendamist – ei oska, ei saa hakkama, ei proovinud, vajab kõrvalist abi.

Saab hakkama abiga – täidab ebakindlalt, mitte täpselt, juhuslikult, vajab kõrvalist abi

Saab hakkama - oskab täita, täidab kõrvalise abita, edukas.

7. PEATÜKK ÕPPEKAVA UUENDAMINE JA TÄIENDAMINE

§ 20. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- (1) Lasteaia õppekava on arenev ja avatud dokument. Selle uuendamine ja täiendamine toimub demokraatlikul teel ning on pidev protsess. Lasteaia õppekava arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid, kaasates lapsevanemaid ja vajadusel spetsialiste.
- (2) Õppekava arendamise töörühm vaatab vähemalt korra aastas õppekava üle ning arvestades muudatusettepanekuid, teeb pedagoogilisele nõukogule ettepaneku õppekava muudatusteks.
- (3) Õppekava uuendusi ja muudatusi kinnitab lasteaia direktor käskkirjaga pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.